

Commissie BuZa

Aan de Minister President
de minister van Buitenlandse Zaken
de minister van Defensie

Plaats en datum: Den Haag, 15 maart 2011
Betreft: Gevangenneming en vrijlating Nederlandse militairen in Libië
Ons kenmerk: 2011Z05043/2011D13023

Geachte heer Rutte, heer Rosenthal, heer Hillen,

Namens de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken verzoek ik u in uw brief aan de Kamer over de gevangenneming en vrijlating van drie Nederlandse militairen in Libië in ieder geval ook in te gaan op de bijgevoegde vragen van de commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Defensie. Tevens verzoek ik u in de brief duidelijk onderscheid te maken tussen het feitenrelaas en de politieke duiding hiervan.

U wordt verzocht de brief uiterlijk dinsdag 22 maart om 12.00 uur aan de Kamer toe te zenden.

Hoogachtend,

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,

T.J.E. van Toor

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.buza@tweedekamer.nl

Vragen van de commissies Buitenlandse zaken en Defensie inzake gevangenneming en vrijlating van drie Nederlandse militairen in Libië

1. Wanneer en waarom besloot u over te gaan tot de evacuatieoperatie van 27 februari jongstleden? Was er sprake van direct risico voor de betreffende Nederlander dat dit ingrijpen noodzakelijk maakte?
2. Is het waar dat de Nederlander die geëvacueerd moest worden op geen enkele andere wijze Libië kon verlaten? Waar blijkt dat uit?
3. Wanneer begonnen de voorbereidingen voor de operatie? Waar bestonden deze uit?
4. Was de andere EU-burger direct betrokken bij de reddingsactie, of werd deze later toegevoegd? Welke informatie over deze persoon stond ten tijde van de operatie en staat op dit moment ter uw beschikking?
5. Was de betreffende Nederlander de enige Nederlander die u op dat moment wilde evacueren? Zo neen, wie wilde u nog meer evacueren?
6. Behoorde het charteren van een burgervliegtuig tot de mogelijkheden om de Nederlander te evacueren? Zo neen, waarom niet?
7. Klopt het dat er ook reguliere lijnvluchten gingen, zoals bijvoorbeeld die van luchtvaartmaatschappij Medavia, die claimt sinds het uitbreken van de onrust extra vliegers in te zetten om evacués versneld op te kunnen halen uit Libië?
8. Zijn er eerdere vluchten geweest? Zo ja, wanneer hebben deze plaatsgevonden, en hoeveel Nederlanders (en mogelijk anderen) zijn hierbij geëvacueerd?
9. Zijn er precedënten in Libië van mislukte, clandestiene militaire reddingsoperaties?
10. Is het gebruikelijk om voor dergelijke consulaire evacuatie toestemming te vragen? Zo ja, waarom is er in dit geval geen toestemming gevraagd?
11. Wat waren de overwegingen om niets over de gevangengenomen militairen naar buiten te brengen?
12. Hoe lang na de mislukte operatie werden de betrokken burgers vrijgelaten?
13. Welke personen en instanties, zowel van Nederlandse als Libische zijde, hebben onderhandeld over de twee burgers?
14. Is het waar dat Britse commandotroepen in hetzelfde weekeinde in het geheim een groep van ongeveer honderdvijftig mensen uit Libië wisten te evacueren? Was u op de hoogte van deze operaties?
15. Was u op de hoogte van het feit dat Sirte tijdens de operatie in handen was van eenheden die loyaal zijn aan het regime van Khadaffi?
16. Was u van mening dat Sirte rustig genoeg was om te evacueren? Zo ja, op basis van welke gegevens werd de risicoanalyse gemaakt?
17. Is er van tevoren contact geweest met de evacués? Zo ja, hoe vaak? Waar ging het contact, of de contacten over? Heeft het contact invloed gehad op de beslissingen ten aanzien van locatie, tijdstip en helikoptertype, en zo ja, welke?
18. Stonden de evacués ten tijde van de evacuatie op het strand in contact met de helikopter, de Hr Ms Tromp, of het ministerie van Buitenlandse Zaken?
19. Waarom is er gekozen voor een helikopter van het type Lynx? Was er een boordmitrailleur aanwezig?
20. Waarom is er niet gekozen voor een team van gewapende mariniers aan boord van de Lynx? Is het meesturen van een team beveiligers op zulke missies standaard, of bijzonder?

21. Deelt u de mening dat het risico van de operatie betrekkelijk groot was, omdat de Lynx zich niet of nauwelijks kon verdedigen?
22. Is getracht in de eerste plaats de landingsplaats veilig te stellen? Zo ja, hoe? Zo neen, waarom niet?
23. Waren er op de Hr Ms Tromp leden aanwezig van de speciale marinierseenheid die voor dit soort taken wordt ingezet?
24. Heeft de positie van de Nederlander als medewerker van ingenieursbureau Royal Haskoning een rol gespeeld in uw afweging om tot evacuatie over te gaan? Zo ja, welke?
25. Heeft Royal Haskoning enige rol gespeeld in de aanloop naar, en na de actie van 27 februari? Heeft u contact gezocht met het bedrijf, of is er vanuit het bedrijf contact gezocht met u?
26. Was het geld dat getoond werd op de Libische staatstelevisie afkomstig van de evacués of van de drie militairen? Zo ja, waar diende dit geld voor?
27. Wanneer startte het diplomatieke contact met Libië? Kunt u een overzicht geven wie op welk moment direct, dan wel indirect, hierbij betrokken was?
28. Wanneer heeft de minister-president toestemming gegeven voor de operatie? Wat was zijn betrokkenheid gedurende de hele periode?
29. Is er overleg gevoerd met andere EU-lidstaten? Is er overleg gevoerd met andere NAVO-lidstaten? Is er overleg gevoerd met andere VN-lidstaten? Is er overleg gevoerd met een of meerdere lidstaten van de Arabische Liga?
30. Waren andere EU- en/of NAVO-lidstaten direct of indirect betrokken bij de operatie?
31. Heeft Nederland advies gevraagd aan Arabische leiders en invloedrijke leden van de Arabische Liga?
32. Welke internationaalrechtelijke afspraken heeft Nederland geschonden?
33. Onder welke omstandigheden kan een operatie als de onderhavige juridisch gerechtvaardigd zijn? Was daarvan naar uw mening sprake, en op grond van welke feiten?
34. Heeft u zich laten voorzien van volkenrechtelijk advies over de vraag of de operatie toegestaan of te rechtvaardigen was? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wie heeft dat advies gegeven? Wat was de strekking van het advies?
35. Wat bedoelde vice-premier Verhagen met de frase “dat je het kunt opvatten als een excuus”, verwijzend naar een eerdere opmerking dat de operatie “in strijd” was “met normale gebruiken” en dat er toestemming gevraagd had moeten worden? Heeft Nederland, tijdens het vasthouden van de militairen door Libië, of na de vrijlating, formeel excuses aangeboden?
36. Waarop hebben eventuele excuses betrekking gehad? Hebben eventuele excuses betrekking gehad op het schenden van bepaalde (rechts)regels, en zo ja, welke? Hoe verhoudt het aanbieden van excuses zich tot uw standpunt over het gerechtvaardigd zijn van de operatie?
37. Kloppen de berichten dat Libië de drie Nederlanders wilde ruilen voor twee gevechtsvliegtuigen van de Libische luchtmacht die op Malta stonden, nadat de piloten ervan waren gedeserteerd?
38. Welke invloed heeft het feit dat er Nederlanders in Libië vastzaten gehad op de Nederlandse onderhandelingen in internationaal verband ten aanzien van sancties tegen Libië?
39. Kunt u aangeven welke overwegingen een rol speelden bij het wel of niet vragen van hulp van Nederland aan de buitenlandse diplomatieke dienst van de EU onder leiding van Lady Ashton?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.buza@tweedekamer.nl

40. Heeft de secretaris generaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken louter vanaf Malta geopereerd? Welke handelingen heeft hij uitgevoerd?
41. Heeft Nederland Libië bepaalde toezeggingen gedaan om de drie militairen vrij te krijgen? Zo ja, welke?
42. Klopt de verslaggeving van onder andere Al Jazeera dat het vertrek van de drie militairen uit Griekenland werd vertraagd omdat Libië op de valreep “nieuwe eisen” stelde? Zo ja, wat waren de oude eisen, wat waren de nieuwe eisen, en hoe is daarmee omgegaan door Nederland?
43. Vond de evacuatiepoging ’s nachts of overdag plaats? Wat waren de overwegingen hierbij? Waren er andere NAVO-eenheden bij betrokken?
44. Klopt het verslag van de operatie zoals dat in AD (14032011) stond, vooral m.b.t. het landingsgedeelte? Werd er eerst een verkenningronde gevlogen alvorens te landen?
45. Klopt het dat militair personeel van de Libische regering klaar stond om de helikopter na landing te overvallen? Is het mogelijk dat ze van te voren waren gewaarschuwd?
46. Waren Libische oppositiemensen op enigerlei wijze betrokken bij de missie?
47. Was het contante geld zichtbaar tijdens de uitzending van de Libische staats TV afkomstig van de helikopterbemanning? (4 mrt. 2011) Zo ja, met welk doel werd het meegevoerd?
48. Klopt het bericht in Malta Today (08032011) dat er vanaf zondag 6 maart een Nederlandse luchtmacht Hercules te Luqa aanwezig was, samen met Nederlandse ‘special forces’? Zo ja, wat deden ze daar?
49. Zijn er in Sirte vliegtuigen geland om andere burgers te evacueren? Zo ja, waarom werd daar geen gebruik van gemaakt?
50. Is er contact geweest met de Libische autoriteiten over de voorgenomen evacuatie? Zo ja, wat is er met hen afgesproken?
51. Welke regeringen zijn betrokken geweest bij de onderhandelingen om het marinepersoneel vrij te krijgen?
52. Waarom is voor deze wijze van evacueren gekozen? Had dat te maken met de identiteit van deze personen? Waarom wordt de identiteit van de geëvacueerde vrouw geheim gehouden?
53. Hoe verklaart u het feit dat de Libiërs kennelijk op de hoogte waren van de komst van de Lynx?
54. Waarom is de Libische autoriteiten niet om toestemming gevraagd?
55. Is het waar dat Nederland op vrijdag 11 maart de Libische tegoeden in Nederland bevroren heeft, terwijl de betreffende VN-resolutie er al twee weken lag? Is er in de tussenliggende periode door Libië geld weggesluisd? Hoeveel geld was en door welke bedrijven? Hoeveel bankrekeningen waren daarmee gemoeid?
56. Zijn tussen medio februari en 27 februari Nederlanders uit eigen beweging uit de omgeving van Sirte vertrokken?
57. Wanneer werd duidelijk dat de ingenieur van Royal Haskoning zich in Sirte bevond? Van wie hoorden de Nederlandse autoriteiten dat?
58. Wanneer, en op basis van informatie van welke bronnen, werd geconcludeerd dat de situatie in Sirte en omgeving te gevaarlijk werd voor deze Nederlandse staatsburger?
59. In hoeverre was men op de Hr.Ms.Tromp op de hoogte van de omstandigheden op het strand bij Sirte voorafgaande aan de poging tot evacuatie? Hoe zijn de daarbij de risico’s van die situatie ingeschat?
60. Was van tevoren duidelijk dat operaties zoals deze onderdeel uit zouden maken van de missie van de Hr Ms Tromp?

61. Op basis van welke internationaal rechterlijke overwegingen heeft u besloten tot deze operatie? Is hierover advies ingewonnen? Zo ja, hoe luidde dat advies?
62. Is er contact geweest met de Libische autoriteiten of andere Libische groeperingen voordat deze operatie werd uitgevoerd?
63. Waarom werd deze operatie uitgevoerd voor deze medewerker van Royal Haskoning? Was hij de enige Nederlander in deze omgeving die geëvacueerd wenste te worden?
64. Welke contacten zijn er geweest tussen Royal Haskoning en de Nederlandse regering voor de operatie? En na de operatie?
65. Heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken het Ministerie van Defensie om assistentie gevraagd bij de evacuatie van de medewerker van Royal Haskoning? Zo ja, met welke redenen omkleed?
66. Heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken eerder assistentie aan het ministerie van Defensie gevraagd in soortgelijke gevallen? Zo ja, wanneer en welke situaties?
67. Van wie en op welk moment kwam het bericht dat een Nederlander geëvacueerd wenste te worden in Libië? Op welk moment werd het besluit tot deze operatie genomen?
68. Zijn er andere extractiemogelijkheden overwogen?
69. Welke landen zijn actief betrokken geweest bij de pogingen om de drie militairen vrij te krijgen?
70. Heeft er overleg met andere landen plaatsgevonden vóór uitvoering van de operatie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, met welke landen en wat was de inhoud van dit overleg?
71. Kunt u uitgebreid verslag doen over wanneer en waarom er werd overgegaan tot de reddingsoperatie in Libië op 27 februari? Wie gaf de opdracht om deze operatie aan te vangen?
72. Had een van de betreffende evacués of meerdere van de betreffende evacués die u wilde evacueren op enige wijze banden met (ex)leden van het Koninklijk Huis? Zo ja, welke banden?
73. Hoeveel evacués betrof het en welke nationaliteiten hadden de evacués?
74. Wat waren de taken van de ingenieur bij Royal Haskoning en waarom was het van cruciaal belang om de desbetreffende persoon te evacueren uit Libië?
75. Kunt u de specifieke definitie geven van een consulaire evacuatieoperatie? Welke mensen worden geëvacueerd in een dergelijke operatie?
76. Waarom hebben de Nederlanders niet in eerste instantie per reguliere lijnvlucht Libië verlaten en moest Defensie een reddingsoperatie op touw zetten?
77. Waarom moet er een Nederlands marinefregat, al bijna door het Suezkanaal, terugkeren naar de wateren rondom Libië? Was hier een staatsbelang mee gemoeid? Zo ja, welk staatsbelang?
78. Welke redenen had Hare Majesteit om toch op bezoek te gaan naar Oman? Speelden belangen met betrekking tot de gevangenen Nederlandse militairen hier een rol in?
79. Heeft Hare Majesteit in Oman contact gelegd met Arabische leiders om de positie van de Nederlanders te bespreken? Zo ja, kunt u hier uitgebreid op ingaan?
80. Waarom werd als evacuatieplek juist een van de gebieden gekozen waar de aanhang van Ghadaffi het sterkst was?
81. Kunt u uitgebreid motiveren waarom er gekozen werd voor een helikopter van het type Lynx zonder adequate bewapening? Waarom werd er niet gekozen voor de begeleiding van een evacuatieteam met zwaar bewapende mariniers?
82. Is de evacuatieplek vooraf verkend door mariniers? Zo nee, waarom niet?

83. Zijn er op informele of formele wijze excuses gemaakt aan de Libische regering? Zo ja, hoe zijn deze excuses overgebracht?
84. Kunt u inschatten waarom Libië de Nederlandse militairen heeft vrijgelaten? Zijn er door Nederland bepaalde toezeggingen gedaan of politieke druk gezet in dit kader?
85. Heeft u een verklaring voor het feit dat de Nederlandse militairen werden opgewacht door Libische veiligheidstroepen? Is er gevoelige informatie gelekt?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.buza@tweedekamer.nl